

Хамлаи террористии ахир дар Кобул, ки мунчар ба кушта шудани даххо нафар, аз ҷумла нух хабарнигор шуд, баёнгари ин муҳим аст, ки Афғонистон аз субот ва амният фосила дорад.

Бархе коршиносон ба дунболи Збигнеф Бзежинский, мушовири собики амнияти миллии Амрико, бозихои геополитикиро ба тахтаи шатранч муқоиса мекунанд, аммо дар ин бозӣ нақши муқраҳоро шахсиятҳои зинда, аҳзоб ва гурӯҳҳои ифто мекунанд.

Дар ҳамин ҳол, воқеият дар хусуси талошҳо барои истифода аз муқраҳое, ки хомили идеология ва аъмоли террористии хатарнок мебошанд, хушдор медиҳад. Ин иддаоро метавон дар мисоли Амрико ва равобити он бо гурӯҳи ба ном "Давлати исломӣ" (ДОИШ) ба хубӣ дид.

Возех аст, ки ин гурӯҳи террористӣ худ ба худ зухур накарда ва қасе аз он ҳимоят карда то дар Сурия ва Ироқ то ин ҳадд қавӣ шавад.

Дар айни ҳол, равшан аст, ки фаъолияти ДОИШ посухгӯи мановфеъи Амрико буд, ки талош ба харҷ медиҳад Ховари Миёна ва Осиёи Марказиро тибқи хост ва мановфеъи худ тағйир диҳад.

Баъд аз шикасти ДОИШ дар Сурия ва Ироқ террористҳое, ки дар ин манотик гирди ҳам омада буданд, маҷбур шуданд амоқини чадиҳо барои иқомати худ ҷустуҷӯ кунанд.

Бо ин ҳол, фармондеҳон ва шибҳинизомӣне, ки тахти парчам ва шиорҳои опозисионӣ Сурия фаъолият мекарданд, тавассути ҳавопаймоҳои амрикоӣ аз ин манотик хориҷ шуданд.

Дар моҳи март соли 2018 гузорише дар бархе расонаҳо мунташир шуд, ки дар он ба таври возех ва дақиқ ба ҳимоятҳои Амрико аз ДОИШ дар Сурия ишора шуд. Дар ин гузориш ҳамчунин ақсе мунташир шуд, ки дар он сарони ин гурӯҳи террористӣ, аз ҷумла Абубақр ал-Бағдодӣ ҳамроҳ бо амрикоӣҳо, аз ҷумла сенатор Чон Мак Кейн хузур доштанд.

Ибтидо масирҳои интиқоли террористҳо равшан набуд, аммо ахиран аз фаъолияти ин гурӯҳи террористӣ дар Афғонистон гузоришоте мунташир мешавад.

Бар асоси омор ва назари коршиносон, Амрико дар талош аст пружаи «Толибон» дар ин кишварро ба «ДОИШ» тағйир диҳад. Барои дастбӣ ба ин ҳадаф, Амрико бештар ба гурӯҳҳои монанди ДОИШ ниёз дорад, зеро барномаҳои ин гурӯҳ ба як кишвар маҳдуд намешавад, аммо талошҳои Толибон бештар мутамарказ ба марзҳои Афғонистон аст.

Гурӯҳҳои ҷудоғонаи "Давлати исломӣ" дар соли 2015 дар Афғонистон зухур карданд ва

умдатан муташаккил аз гурӯҳҳои маҳаллии афғонистонӣ ва покистонӣ фаъол дар манотике буданд, ки аз сӯи давлати Кобул контрол намешуданд.

Аммо дар соли 2017 нируҳои аслии террористҳо ба манотики шимолӣ ин кишвар ва ҳамчунин ба Тоҷикистон, Ўзбекистон ва Туркменистон муҳоҷират карданд.

Дар ин маврид метавон ба вузӯҳ дар хусуси тағйири таркиби кавми ДОИШ дар Афғонистон ишора кард. Дар суфӯфи ин гурӯҳи террористӣ намояндагони минтақаи Осиёи Марказӣ, Кафқоз, Русия, кишварҳои арабӣ ва ҳатто аврупоӣ афзоиш ёфтаанд.

Бино бар изҳороти муовини аввали вазири умури хориҷаи Амрико, дар Афғонистон ҳудуди 3 ҳазор доишӣ ҳузур доранд ва бино бар иттилооти манобеъи дигар теъдоди онҳо 4500 нафар ва то 10000 баровард шудааст.

Интиқоли ин афрод ҳамроҳ бо террористҳои хориҷӣ наметавонист бидуни мушорикат ё беҳабарӣ ва бе амали ҳукумати Кобул ва эътилофи низомии тахти раёсати НАТО ва Амрико сурат гирад.

Ҳамзамон дар Афғонистон дар хусуси парвози ҷарҳболҳои бидуни аломат дар фазои манотике, ки тахти контроли террористҳо аст, хабарҳо мунташир мешуд. Дар ниҳоят бозҳои пушти сахнаи амрикоӣ ҳанӯз возеҳ шуд, ки ҳатто Ҳомид Карзай, раиси ҷумҳури собиқи Афғонистон дар ноябри соли 2017 зимни сӯҳбат бо «Берлин зайтунг» як расонаи олмонӣ таъкид кард, ки фаъолияти ДОИШ дар ин кишвар натиҷаи сиёсати Амрико ва ҳузурӣ ин кишвар дар ҳоки Афғонистон аст.

Пеш аз ин дар моҳи май ҳамчунин шабақаи телевизионии «Фокс ниюз» ин гурӯҳи террористиро як пружаи амрикоӣ унвон карда буд.

Шуморе аз нухбагони барҷастаи сиёсӣ низ ба таври мустақим Амрико ба кумак ба гурӯҳҳои террористӣ дар каламрави Афғонистон муттаҳам мекунанд. Барои мисол дар моҳи февралӣ соли 2018 Ҳочӣ Захир Қадир, намояндаи парламони Афғонистон аз вилояти Нангархор бори дигар ба таври расмӣ дар хусуси шавоҳиди мавҷуд дар мавриди даст доштани Амрико дар ҳимоят аз ДОИШ иттилоъот мунташир кард.

Дар посух ба ин изҳороти Ҳочӣ Захир Қадир дигар намояндагони парламони Афғонистон ба ҷойи мутолиаи ин шавоҳид бо ачала ӯро муҳолиф ва душмани давлат хонданд.

Ҷойи таъҷуб нест, ки ин намояндаи парламони Афғонистон баъд аз изҳороти худ борҳо ва борҳо таҳдид ба қатл аз сӯи террористҳои ин гурӯҳи ифротӣ шуд. Изҳороти мушобеҳе ҳамчунин тавассути Ҷовид Қӯҳистонӣ, қораманди собиқи нируҳои мусаллаҳи Афғонистон ва ҳамчунин Нохид Фарид, намояндаи минтақаи Хирот, дар хусуси ҳимояти доишӣ аз сӯи мақомоти расмӣ ин кишвар дар манотики Пактиё, Қандаҳор ва Гӯр паҳш шуда буд.

Дар хусуси ҳимояти ошқори Амрико аз ДОИШ ҳамчунин Забехуллоҳ Мучоҳид, суҳангӯи Толибон изҳори назар кардааст. Вай боре гуфта буд, ки дар ҷараёни даргирии ахири Толибон бо гурӯҳи «Давлати исломӣ» дар яке аз манотики Нангархор низомиёни амрикоӣ ба ҳимоят аз ДОИШ мавозеъи Толибонро бо ҳавопаймо бомбардон карданд.

Таҳдиди ДОИШ дар Афғонистон ба таври қиддӣ кишварҳои ҳамсояро нигарон кардааст. Оятуллоҳ Ҳоманай, раҳбари Инқилоби Исломии Эрон низ зимни суҳаноне дар ин хусус гуфт: нируҳои, ки ДОИШро барои ҳушунат ва ҷинойт алайҳи мардуми Сурия ва Ироқ эҷод карданд, ақнун, баъд аз шикаст дар ин ду кишвар, ба дунболи интиқоли

шибхинизомии доиш ба Афғонистон мебошанд ва кушторҳои ахир, дар воқеъ, огози иҷрои ин барномаҳо аст.

Рахбари Инқилоби исломӣ бо баёни ин, ки ҳадафи Амрико аз ин бесуботиҳо таъдиди ҳузури худ дар минтақа мебошад, амрикоиро далели воқеии бесуботӣ дар Афғонистон баршумурд.

Дар ҳоли ҳозир Вашингтон бо эҷоди бесуботӣ талош мекунад ҳузури худ дар ин кишварро ба манзури дастбӣ ба аҳдофи сиёсӣ ва иқтисодӣ, тазмин кунад.

Аммо бо вучуди ин иттилоот дар хусуси тақвияти ДОИШ дар Афғонистон, амрикоиро, ки маъмулияти таъмини амният дар ин кишварро бар ӯҳда гирифтаанд, ҳамроҳ бо давлати Қобул саъй доранд дар мавриди маҳдудии воқеии таъдиди ин гурӯҳи террористӣ, аз ҷумла бо дасткориҳои таъдоди террористҳо, сукӯт кунанд.

Кишварҳои ҳамсояи Афғонистон аз фаъолияти пинҳонии Амрико дар ин кишвар ва ноҳада гирифтани манобеъи онҳо ибрози нигаронӣ мекунанд.

Бояд ба таври ҷиддӣ нақши сарвисҳои низомӣ ва ба вижа Амрико дар хусуси истифода аз ДОИШ дар Афғонистонро баррасӣ кард.

Амрико саъй дорад бо истифода аз сохторҳои гайридавлатӣ ва маъмуриҳои маҳфӣ ҳамкориҳои худ бо террористҳо пинҳон кунад. Барои мисол, метавон ба Майкл Сэмпл, қоршиноси умуми Афғонистон ва Покистон ишора кард.

Вай аз соли 2004 то 2007 дар симати муовини намоёндаи вижаи Иттиҳодияи Аврупо дар Афғонистон фаъолият кардааст. Дар ин давра вай ба интиқоли маболиғе ба террористҳо дар шаҳри Мӯсоқалъаи вилояти Хилманд муттаҳам шуда ва тавассути давлати Афғонистон аз ин кишвар ихроҷ шуд.

Майкл Сэмпл дар ҳоли ҳозир низ иртибототи худ бо “Давлати исломӣ”-ро қатъ накарда ва аз шаҳри Қарочии Покистон бо ин гурӯҳ дар тамос аст. Ӯ дар фаъолияти интиқоли шибхинизомии ДОИШ аз Ироқ ва Сурия аз тариқи масирҳои дарёӣ ба шаҳри Қарочии Покистон даст дорад.

Бо зуҳури гурӯҳи “Давлати исломӣ” дар Афғонистон гурӯҳҳои террористии “Харакати исломии Ўзбекистон”, “Ҷамоати Ансоруллаҳ” (Тоҷикистон), “Харакати исломии Туркистони шарқӣ” (Шинҷони Чин) ва таъдоди дигар аз гурӯҳҳои террористии қамтар шинохташудаи қирғиз ва қазоқ, ки бо рахбари ДОИШ байъат қарданд, фурсатеро барои худнамоӣ ба даст оварданд. Илова бар ин қанд сол қабл мақомоти Афғонистон қампайнеро барои интиқоли нируи қорӣ умдатан муташаккил аз ақвоми пашту ба қануб ва шимоли ин кишварро ташкил доданд. Ин амр боиси эътирози мардуми маҳаллӣ ба ҳузури аъзои гурӯҳҳои террористӣ ва ифротӣ, аз ҷумла қонибдорони ДОИШро ба дунбол дошт.

Ба назар мерасад, ки мақомоти расмӣ Афғонистон ва ҳомиёни ҳоричӣ он ба ҳар баҳонае саъй доранд афроди мавриди ниёзи худро ба шимоли ин кишвар мунтақил кунанд.

Бино бар арзёбии таъдоди қоршиносон, масири террористҳо дар шимол ба нафъӣ Қобул ва Амрико аст, зеро мақомоти ақаллият ӯҳи қавмӣ соқин дар ин манотиқро, ки раҳбарони он Ато Муҳаммади Нури қочик, Абдуқрашид Дӯстуми ўзбақ ва Муҳаммад Муҳаққиқи ҳазора мебошанд, таъриф мекунад. Ин амр ҳамчунин дар остонаи интиқоли парламентӣ ва раёсатҷумҳурии Афғонистон дар солҳои 2018 – 2019 аз аҳамияти вижае

бархурдор мебошад.

Хамчунин ҳамалоти террористӣ дар Афғонистон, ки масъулияти онро гурӯҳи террористии ДОИШ бар ӯҳда гирифта баёнгари талоши ин гурӯҳ барои ҳамла ба ақаллиятҳои кавмӣ дар ин кишвар аст.

Илова бар ҳимоят аз терроризм, дар Афғонистон норизоияти аз фаъолиятҳои низомии амрикоӣ рӯ ба афзоиш аст, зеро мардум борҳо шохид буданд, ки тахти ҳамалоти ҳавопаймоҳои амрикоӣ дар ин кишвар мардуми бегуноҳи маҳаллӣ кушта шуданд.

Манбаъ: нашрияи “Озодагон”